

16.1.2023

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

EU:n toimet Iranin mielenosoitusten ja teloitusten johdosta
(2023/2511(RSP))

Ernest Urtasun, Hannah Neumann, Jordi Solé, Rosa D'Amato, Francisco Guerreiro, Ignazio Corrao, Alviina Alametsä, Claude Gruffat, Anna Cavazzini, Tineke Strik, Mounir Satouri, Katrin Langensiepen, Markéta Gregorová, Yannick Jadot, Gwendoline Delbos-Corfield, Jakob G. Dalunde, Alice Bah Kuhnke
Verts/ALE-ryhmän puolesta

B9-0066/2023

**Euroopan parlamentin päätöslauselma EU:n toimista Iranin mielenosoitusten ja teloitusten johdosta
(2023/2511(RSP))**

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Iranista,
- ottaa huomioon Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) tiedottajan 7. tammikuuta 2023 antaman julkilausuman viimeisimmistä teloituksista Iranissa,
- ottaa huomioon 14. marraskuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät naisista, rauhasta ja turvallisuudesta, 12. joulukuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät ja niihin sisältyvät rajoittavat lisätoimenpiteet sekä 15. joulukuuta 2022 annetut neuvoston päätelmät,
- ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 25. syyskuuta 2022 Euroopan unionin puolesta antaman julkilausuman ja EUH:n tiedottajan 19. syyskuuta 2022 antaman lausunnon Mahsa Aminin kuolemasta,
- ottaa huomioon 8. joulukuuta 2008 annetut EU:n suuntaviivat naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ja kaikkien naisiin ja tyttöihin kohdistuvien syrjintämuotojen torjunnasta,
- ottaa huomioon mielipiteenvapauden Saharov-palkinnon myöntämisen iranilaisille Nasrin Sotoudehille ja Jafar Panahille vuonna 2012,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusvaltuutetun 10. tammikuuta 2023 antaman julkilausuman,
- ottaa huomioon YK:n erityisraportoijan 26. lokakuuta 2022 antaman julkilausuman tosiasiallisesta vastuuvollisuudesta viimeaikaisissa mielenosoituksissa tapahtuneista kuolemantapauksista ja 22. syyskuuta 2022 annetun julkilausuman Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilanteesta ja toteaa, että näissä julkilausumissa vaaditaan vastuuvollisuutta Mahsa Aminin kuolemasta ja kehoitetaan lopettamaan naisiin kohdistuva väkivalta,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston 24. joulukuuta 2022 antaman päätöslauselman S35/1, jossa päätettiin perustaa Iranin islamilaista tasavaltaa käsittelevä riippumaton kansainvälinen selvitysvaltuuskunta,
- ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,

- A. ottaa huomioon, että iranilaisen kurdinaisen Jina Mahsa Aminin kuolema syyskuussa 2022 sen jälkeen, kun niin kutsuttu moraalipoliisi oli pidättänyt hänet ja pahoinpidellyt häntä, johti naisten johdolla järjestettyihin maanlaajuisiin mielenosoituksiin, joissa vaadittiin vastuun kantamista Aminin kuolemasta ja kehoitettiin lopettamaan naisiin kohdistuva väkivalta ja syrjintä Iranissa;
- B. ottaa huomioon, että mielenosoitukset ovat kehittyneet yleisiranilaiseksi mielenosoitusliikkeeksi, joka vaatii pitkälle meneviä muutoksia ja jonka iskulauseissa vaaditaan Iranin islamilaisen tasavallan kaatamista;
- C. ottaa huomioon, että ainoa vastaus Iranin johdolta ja turvallisuusjoukoilta, erityisesti islamilaiselta vallankumouskaartilta (IRGC) ja puolisotilaallisilta Basij-joukoilta, on ollut mielenosoittajien ja oppositiomielipiteitä ilmaisevien henkilöiden täydellinen tukahduttaminen ja että toimet ovat kohdistuneet suhteettomasti sorrettuihin vähemmistöryhmiin, kuten balucheihin ja kurdeihin; ottaa huomioon, että Iranin viranomaiset käyttävät naisia ja tyttöjä vastaan sukupuolistunutta ja seksuaalista väkivaltaa; ottaa huomioon, että Amnesty Internationalin mukaan Iranin turvallisuusjoukot ampuvat laittomasti ja tahallisesti kovia panoksia, laittomia haulipanoksia ja muita metallipellettejä suoraan mielenosoittajia kohti sekä käyttävät kyynelkaasua, vesitykkeitä ja pampuilla hakkaamista mielenosoittajien hajottamiseksi ja pelottelemiseksi;
- D. ottaa huomioon, että ihmisoikeusryhmien mukaan Iranin turvallisuusjoukot ovat surmanneet satoja rauhanomaisia mielenosoittajia; ottaa huomioon, että Human Rights Watchin mukaan tuhansia mielenosoittajia on pidätetty; ottaa huomioon, että tuhansia mielenosoittajia vastaan on nostettu virallinen syyte, heitä on tuomittu lumeoikeudenkäynneissä ja satoja heistä on tuomittu kuolemaan; ottaa huomioon, että fyysistä tai henkistä kidutusta on käytetty vankien pakottamiseksi Iranin valtion televisiossa lähetettävien ”tunnustusten” tekemiseen;
- E. ottaa huomioon, että marraskuussa 2022 Iranin parlamentin 290 jäsenestä 227 antoi oikeuslaitokselle lausunnon, jossa vaadittiin päättäväisiä toimia mielenosoittajia vastaan;
- F. ottaa huomioon, että joulukuussa 2022 Iranin hallinto alkoi teloittaa mielenosoittajia; ottaa huomioon, että 8. joulukuuta 2022 teloitettiin 23-vuotias mielenosoittaja Mohsen Shekari; ottaa huomioon, että 12. joulukuuta 2022 teloitettiin julkisesti 23-vuotias Majidreza Rahnavaard; ottaa huomioon, että 7. tammikuuta 2023 Iran hirtti 22-vuotiaan Mohammad Mehdi Karamin ja Seyyed Mohammad Hosseinin; ottaa huomioon, että nämä neljä henkilöä hirtettiin osallistumisesta rauhanomaisiin mielenosoituksiin pikaoikeudenkäyntien jälkeen, jotka eivät täyttäneet oikeudenmukaisen ja puolueettoman oikeudenkäynnin vähimmäistakeita; ottaa huomioon, että Amnesty Internationalin mukaan Iranin viranomaiset vaativat tällä hetkellä kuolemanrangaistusta vähintään 26 henkilölle;
- G. ottaa huomioon, että iranilaiset näyttelijät, muusikot, urheilijat ja muut julkisuuden henkilöt ovat julkisesti tukeneet uskonnollista hallintoa vastaan järjestettyjä mielenosoituksia; ottaa huomioon, että Iranin viranomaiset pidättivät joulukuussa 2022 iranilaisen näyttelijän Taraneh Alidootin sen jälkeen, kun hän oli arvostellut valtiota

kuolemanrangaistuksen käytöstä mielenosoittajia vastaan; toteaa, että hänet vapautettiin takuuta vastaan tammikuussa 2023;

- H. ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusneuvosto päätti 24. marraskuuta 2022 lähettää riippumattoman kansainvälisen selvitysvaltuuskunnan Iranin islamilaiseen tasavaltaan;
- I. ottaa huomioon, että vastauksena hallituksen laajamittaiseen vastustamiseen ja mielenosoituksiin Iranin hallinto määräsi laajamittaisia internetin sulkemisia, jotka rajoittivat radikaalisti kaikkea digitaalista viestintää maassa; ottaa huomioon, että digitaalisia oikeuksia ajavien ryhmien yhteenliittymä on osoittanut, että Iranin hallitus on ottanut käyttöön yhä laajempia teknisiä valmiuksia, jotta väestön on vaikeampaa kiertää digitaalisia rajoituksia;
- J. ottaa huomioon, että Jina Mahsa Aminin surmaaminen on valaiseva esimerkki Iranissa meneillään olevasta ihmisoikeuskriisistä ja naiseen kohdistuvasta rakenteellisesta sukupuolistuneesta väkivallasta, jota pahentaa Iranin hallituksen ja sen turvallisuuskoneiston järjestelmällinen rankaisemattomuus, mikä on mahdollistanut laajamittaisen kidutuksen sekä laittomat teloitukset ja surmatyöt;
- K. toteaa, että viime vuosina on pidätetty, tuomittu ja vangittu monia naispuolisia ihmisoikeuksien puolustajia, jotka ovat pitkään työskennelleet rauhanomaisesti naisten ihmisoikeuksien edistämiseksi;
- L. toteaa, että EU on toteuttanut ihmisoikeusloukkausten vuoksi rajoittavia toimenpiteitä, joihin kuuluvat vakavista ihmisoikeusloukkauksista vastuussa oleville henkilöille ja yhteisöille määrätty omaisuuden jäädyttäminen ja viisumikielto sekä kielto viedä Iraniin laitteita, joita voidaan käyttää kansallisissa tukahduttamistoimissa, ja televiestinnän seurantalaitteita;
- M. ottaa huomioon, että neuvoston marras- ja joulukuussa 2022 antamissa päätelmissä EU määräsi rajoittavia toimenpiteitä 60 Iranissa olevalle henkilölle ja kahdeksalle siellä toimivalle yhteisölle, jotka ovat vastuussa Jina Mahsa Aminin kuolemasta ja iranilaisiin mielenosoittajiin kohdistetuista hellittämättömistä tukahduttamistoimista;
- N. ottaa huomioon, että vastauksena Iranin Euroopan parlamentin jäseniin kohdistamiin pakotteisiin parlamentti päätti marraskuussa 2022, että sen valtuuskunnat ja valiokunnat eivät enää tee yhteistyötä Iranin viranomaisten kanssa;
- 1. ilmaisee täyden solidaarisuutensa Iranin kansalle ja koko maassa toimivalle rauhanomaiselle mielenosoitusliikkeelle, joka tuo äänensä esiin naisten ja kaikkien toisinajattelijoiden järjestelmällistä sortoa vastaan sekä hallitusta vastaan, joka tukahduttaa raa’asti poliittista vastarintaa, käyttää kuolemanrangaistusta keinona väestönsä vaientamiseen ja syrjii etnisiä ryhmiä ja uskonnollisia vähemmistöjä; katsoo, että mielenosoitukset ilmentävät Iranin kansan syvää tyytymättömyyttä syvästi korruptoituneeseen hallitukseen sekä väkivaltaiseen, teokraattiseen ja salailevaan valtiokoneistoon;
- 2. tuomitsee jyrkästi Jina Mahsa Aminin väkivaltaisen pidätyksen, väkivaltaisen kohtelun ja pahoinpitelyn, johon Iranin ”siveyspoliisi” on syyllistynyt ja joka johti hänen kuolemaansa; tuomitsee sen, että Iranin viranomaiset eivät ole tutkineet asianmukaisesti

Jina Mahsa Aminin kuolemaan johtaneita olosuhteita eivätkä saattaneet Jina Mahsa Aminin tappamisesta vastuussa olevia vastuuseen;

3. tuomitsee mitä jyrkimmin Iranin poliisin ja turvallisuusjoukkojen rajoittamattoman ja suhteettoman voimankäytön rauhanomaista mielenosoitusliikettä vastaan ja toteaa sen aiheuttaneen satojen viattomien ihmisten kuoleman ja satojen loukkaantumisen; on järkyttynyt satojen rauhanomaisten mielenosoittajien surmaamisesta Iranissa;
4. on järkyttynyt Mohsen Shekarin, Majidreza Rahnavardin, Mohammad Mehdi Karamin ja Seyyed Mohammad Hosseninin tuomitsemisista ja teloituksista mielenosoituksiin osallistumisen vuoksi; tuomitsee mielenosoittajien pidättämisen, vangitsemisen, kidutuksen ja tuomitsemisen räikeän epäoikeudenmukaisten oikeudenkäyntien jälkeen, jotka eivät täytä Irania sitovia kansainvälisiä vähimmäisnormeja;
5. kehottaa Iranin viranomaisia kumoamaan viipymättä jo annetut viimeaikaiset kuolemanrangaistustuomiot meneillään olevien mielenosoitusten yhteydessä ja järjestämään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin kaikille vangeille; vaatii Iranin viranomaisia varmistamaan, että missä tahansa muodossa pidätettyinä tai vangittuina olevia henkilöitä ei kohdella millään tavoin huonosti;
6. muistuttaa, että EU vastustaa päättäväisesti ja periaatteellisesti kuolemanrangaistuksen käyttöä kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa;
7. vetoaa Iranin hallitukseen, jotta se lopettaisi välittömästi mielenosoitusten väkivaltaisen tukahduttamisen ja käynnistäisi riippumattoman tutkinnan mielenosoittajien tappamisesta; toteaa jälleen, että oikeus rauhanomaiseen kokoontumiseen on kirjattu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 21 artiklaan ja että Iran on sopimuksen osapuoli;
8. vaatii Iranin viranomaisia vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki ne, jotka on vangittu yksinomaan siksi, että he ovat käyttäneet rauhanomaisesti oikeuttaan sananvapauteen, yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen mielenosoitusten yhteydessä, ja vaatii luopumaan kaikista syyteistä heitä vastaan; on erittäin huolissaan siitä, että pidätettynä on yli 80 tiedotusvälineiden edustajaa, muun muassa toimittaja Niloofar Hamedi, joka uutisoi ensimmäisenä Jina Mahsa Aminin pidätyksestä ja joutumisesta sairaalaan, ja kehottaa Iranin viranomaisia vapauttamaan heidät viipymättä;
9. tuomitsee Iranin viranomaisten määräämät internetin käyttökatkokset ja internetsulut ja kehottaa Iranin hallitusta välittömästi palauttamaan täysimääräiset internet- ja viestintäyhteydet koko maassa ja lopettamaan kaikenlaiset toimet, joilla häiritään, estetään tai rajoitetaan iranilaisten mahdollisuuksia viestiä ja saada tietoa vapaasti ja turvallisesti; korostaa, että internetyhteyksien rajoittaminen ja viestipalvelujen häiritseminen loukkaa ja haittaa vakavasti ihmisten oikeutta sanan- ja kokoontumisvapauteen, sellaisena kuin se on vahvistettu kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa, jonka osapuoli Iran on;
10. tuomitsee järjestelmällisen syrjinnän, jota Iranin hallitus harjoittaa naisia kohtaan heidän vapauksiaan, elämäänsä ja toimeentuloaan vakavasti rajoittavilla laeilla ja asetuksilla; on erityisen huolissaan nöyryyttävästä huivipakkolaista ja sen

väkivaltaisesta täytäntöönpanosta; katsoo, että kyse on naisten oikeudesta päättää itsenäisesti pukeutumisestaan; kannustaa Iranin hallitusta hyödyntämään maanlaajuisten mielenosoitusten tarjoamaa tilaisuutta ja kumoamaan lait, joilla naisille ja tytöille määrätään huivipakko, ja lakkauttamaan ”siveyspoliisin”, joka valvoo näiden mielivaltaisten ja syrjivien lakien noudattamista;

11. kehottaa Iranin hallitusta vapauttamaan välittömästi ja ehdoitta kaikki ihmisoikeuksien puolustajat, jotka on vangittu siksi, että he ovat rauhanomaisesti käyttäneet oikeuttaan sanan- ja vakaumuksenvapauteen; pyytää Iranin hallitusta lopettamaan kaikkien ihmisoikeuksien puolustajien ajolahdin Iranissa ja takaamaan kaikissa olosuhteissa, että he pystyvät harjoittamaan oikeutettua ihmisoikeustoimintaansa vailla pelkoa kostotoimista ja vapaina kaikista rajoituksista, myös oikeudellisesta häirinnästä; kehottaa Iranin hallitusta kohtelemaan vankeja kunnioittavasti, kuten heidän synnynnäinen ihmisarvonsa vaatii;
12. pitää myönteisenä YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöstä perustaa Iranin islamilaista tasavaltaa käsittelevä riippumaton selvitysvaltuuskunta, kehottaa Iranin johtoa sallimaan valtuuskunnan asiantuntijoiden ja henkilöstön pääsyn maahan keräämään todisteita ilman hallituksen puuttumista asiaan;
13. kehottaa Iranin viranomaisia esittämään pysyvän vierailukutsun YK:n ihmisoikeusneuvoston kaikkien erityismenettelyjen edustajille ja tekemään yhteistyötä ennakoivasti; kehottaa viranomaisia erityisesti varmistamaan, että YK:n Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilanteen erityisraportointi päästetään maahan;
14. pyytää korkeaa edustajaa Borrellia ja kaikkia EU:n ja jäsenvaltioiden johtavia edustajia vaatimaan julkisesti ja yksityisesti mielenosoittajien teloitusten välitöntä lopettamista, mielenosoittajiin kohdistuvien väkivaltaisten tukahduttamistoimien lopettamista ja kaikkien niiden henkilöiden vapauttamista ehdoitta, jotka on pidätetty heidän käytettyään oikeuttaan sananvapauteen, yhdistymisvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen; kannustaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita ottamaan yhteyttä Yhdistyneisiin kansakuntiin ja Iranin naapurimaihin ja kehottamaan niitä liittymään diplomaattisiin ja poliittisiin voimiin painostaakseen Irania, jotta estetään teloitusten jatkuminen;
15. pitää myönteisenä neuvoston päätöstä määrätä rajoittavia toimenpiteitä 60 iranilaiselle henkilölle ja yhteisölle, joiden katsotaan olevan vastuussa Jina Mahsa Aminin kuolemasta ja rauhanomaisiin mielenosoittajiin kohdistetuista väkivaltaisista tukahduttamistoimista; kehottaa Eurooppa-neuvostoa laajentamaan rauhanomaisten mielenosoittajien väkivaltaisiin tukahduttamistoimiin, pidätyksiin ja teloituksiin liittyviä Iranin hallituksen ja turvallisuuskoneiston kaikkiin johtaviin henkilöihin kohdistuvia kohdennettuja toimenpiteitä alkaen Iranin presidentistä Ibrahim Raisista ja Iranin parlamentin puhemiehestä Mohammed Bagher Ghalibafista; kehottaa Eurooppa-neuvostoa lisäämään EU:n rajoittavien toimenpiteiden luetteloon kaikki Iranin parlamentin jäsenet, jotka kannattivat kehotusta ryhtyä päättäväisiin toimiin mielenosoittajia vastaan;
16. kehottaa komission varapuheenjohtajaa/unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa ja Eurooppa-neuvostoa luokittelemaan IRGC:n terroristijärjestöksi ja

varmistamaan samalla, että tämän toimenpiteen kielteiset vaikutukset EU:n humanitaariseen apuun ja kehitysapuun sekä iranilaisiin asevelvollisiin maassa ja sen ulkopuolella sekä muut vaikutukset eivät ylitä luetteloon merkitsemisen poliittisia ja turvallisuussetuja;

17. kehottaa EUH:ta, komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään tukea Iranissa oleville mielenosoittajille, joiden on lähdettävä maasta, muun muassa tarjoamalla nopeasti viisumi- ja turvapaikka-asioita sekä hätäavustuksia naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineestä – Globaali Eurooppa ja eurooppalaisesta demokratia-rahastosta; kehottaa EUH:ta ottamaan yhteyttä Iranin lähinaapureihin, jotta voidaan varmistaa, että rajanylitykset ovat avoimia Iranista pakeneville aktivisteille, ja varmistamaan, että nämä henkilöt voivat turvallisesti hakea turvapaikkaa Euroopasta näistä maista;
18. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita toteuttamaan konkreettisia toimenpiteitä iranilaisten maahanmuuttajayhteisöjen suojelemiseksi EU:ssa, mukaan lukien tilaisuuksien tarjoaminen keskustelulle ja eriäville mielipiteille;
19. kehottaa EUH:ta ja jäsenvaltioita etsimään keinoja tarjota teknistä ja valmiuksia koskevaa tukea niille, jotka auttavat Iranin kansalaisyhteiskuntaa, varmistaen samalla Iranin omavastuullisuuden näistä toimista;
20. kehottaa komissiota, tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tiukasti noudattaen, harkitsemaan sitä, että EU:hun sijoittautuneet viestintäpalvelujen tarjoajat voisivat tarjota Iranissa oleville ihmisille välineitä, kuten videokokousvälineitä, verkko-oppimisalustoja, verkkokarttoja ja pilvipalveluja, jotta voidaan varmistaa, että heillä on pääsy verkkotyökaluihin ja -alustoihin, joita he tarvitsevat käyttääkseen ihmisoikeuksiaan;
21. kehottaa komissiota, EUH:ta ja jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä YK:n kanssa ja antamaan käyttöön kaikki keinot, joilla tuetaan riippumattoman selvitysvaltuuskunnan valmistelua ja matkaa Iraniin; kehottaa korkeaa edustajaa Borrellia vaatimaan, että Iranin viranomaiset sallivat YK:n riippumattoman selvitysvaltuuskunnan pääsyn Iraniin;
22. kehottaa EUH:ta ja jäsenvaltioita jatkamaan Iranin hallinnon saattamista vastuuseen oman kansansa surmaamisesta ja vakavista ihmisoikeusloukkauksista;
23. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden parlamenteille ja hallituksille, Islamilaiselle neuvonantavalle kokoukselle, Iranin islamilaisen tasavallan hallitukselle sekä Iranin islamilaisen tasavallan korkeimman johtajan toimistolle.